

ГЕНЕРАЛ ЉУБИША ДИКОВИЋ,

НАЧЕЛНИК ГЕНЕРАЛШТАБА

Војско, главу горе

Прошлог маја нико се није усудио да јавно критикује војну организацију која је на једно око зажмурила када су Мехић и остали наши храбри пилоти са својим искусним посадама провлачили хеликоптере кроз иглене уши спасавајући људе из поплављених подручја! У то време није било популарно указивати на чињеницу да наши пилоти и припадници специјалних јединица у хеликоптере стављају и више од прописаног броја људи који беже пред набујалом водом. Нека је стид оне који од трагедије праве „риалити шоу” – каже генерал Диковић и истиче да нико у Војсци није изнад закона и да ће сви одговорни – одговарати. Грађанима, у сусрет 23. априлу, „први војник” поручује да у Војсци Србије раде честити, поштени и вредни људи у чијем је систему вредности Србија на првом месту!

Дан Војске Србије ове године дочекује се, можда више него икада, подељених осећања. Сенка туге и одговорности због страдања храбрих ваздухопловаца и здравствених радника у мисији спасавања бебе неће нестати до 23. априла. С друге стране, поверење које грађани Србије исказују према својој војсци не опада, упркос настојањима неких актера на јавној сцени да стање у систему одбране представе као хаотично. Начелник Генералштаба одбацује наводе да је „систем у распаду” и тврди да Војска Србије остаје најуређенија институција државе, те да као

таква треба да остане изван турбуленција дневне политике.

Који је пут да се преброде тешкоће, како се носи са одговорношћу, како унапредити функционисање и опремљеност Војске на уском маневарском простору кога омеђавају скромне финансије, да ли је Србија безбедна, ко или шта је угрожава – питали смо, између осталог, генерала Љубишу Диковића.

О Господине генерале, Србија је, сложићете се, у периоду између два Дана Војске прошла кроз тешке изазове. Припадници ВС су током и после мајских појлова прошле године поднели велики терет и тиме

учврстили поверење међу грађанима. Мислите ли да би догађаји од почетка године, који су систему одбране и његовим челним људима дали негативан публицитет, могли уздрмати углед Војске?

– Напади на које мислите нису уздрмали Војску Србије. Нажалост, ми смо се после тих напада суочили са трагедијом која је однела животе четири наша припадника и три цивила. То је погодило све нас у Војсци. Ми ћемо се погледати у очи, сагледати све аспекте ове несреће и учинити све да се трагедија не понови, остајући посвећени даљој изградњи војске.

Истог јутра када је осванула вест о паду хеликоптера Ми-17 део јавности „запратио је нечију главу“. Ви сте на конференцији за медије рекли да ће свачија одговорност бити преиспитана. Зашто иако дуго није било одговора на питања: „Зашто је пао?“, „Зашто је уопште полетео?“, „Ко је крив, а ко одговоран?“ ...?

– Стојим иза сваке речи коју сам изговорио. Нико у Војсци Србије није изнад закона и нема заштићених. Одговараће они за које се докаже да су учинили повреду закона или војних прописа. Ако има елемената кривич-

не одговорности, то је посао правосудја. Што се Војске Србије тиче, ми ћемо до краја испитати постојање дисциплинске одговорности и већ је, у вези са овом трагедијом, покренут дисциплински извештај против одређених лица.

Војска Србије је организован систем, уређен правилима и прописима, са јасно дефинисаним надлежностима и процедурама. Иако је у конкретном случају било прописано како треба поступати, комисије су у извештајима указале на то да је било кршења процедура. Људски фактор је тај који никада не можете до краја предвидети, али зато су и за кршење прописа предвиђене одговарајуће казне. По-

вреда војне дисциплине и кршење прописа дела су појединаца а не целе организације, и то је случај и код ове трагедије.

Посебно истичем да Војска Србије није скривала информације. Поступали смо у складу са законима Републике Србије, у овом конкретном случају у складу са Закоником о кривичном поступку, као и упутствима, правилима и прописима који ближе регулишу надлежности, односе и поступања у појединим ситуацијама. Комисије које смо формирали командант Ратног ваздухопловства и ПВО и ја као начелник Генералштаба управо су и имале за циљ да се утврди истина о узроцима удеса хеликопте-

ра ХТ-48 и одговорности за ту трагедију. Да би се сазнала истина и омогућило надлежним државним органима да поступају по закону, извештаје смо у најкраћем могућем реалном року доставили Вишем јавном тужилаштву у Београду. У медијима нисмо наступали зато што Војска нема право да утиче на рад тужилаштва, ни директно ни индиректно, нити има надлежност за наступе у медијима у случајевима када истражни органи воде истражни поступак.

Извештаје обе комисије јавност може да види на сајту Министарства одбране. Председник Владе Републике Србије рекао је, 4. априла, на конференцији за медије, да је лично мислио да нема потребе да извештај буде објављен. Ни ја нисам био за то да се целокупни извештаји објаве да бисмо заштитили породице погинулих у удесу хеликоптера ХТ-48, као и због тога што би изношење појединих информација значило нарушавање шифарског система Војске Србије, оперативних способности Војске Србије и заштите података о личности.

Q *Како начелник Генералштаба лично проживљава и трагедију и оно што је уследило после ње?*

– Дубоко саосећам са породицама које су тог кобног 13. марта изгубиле своје најмилије. Трагедија је када родитељ сахрани дете, дете изгуби оца, супруга мужа. Погинули су моји војници, то ми и лично и професионално веома тешко пада, иако војни позив подразумева ризик и тога смо сви ми у униформи свесни. Нажалост, неки медији су од тога направили „риалити шоу“. Треба да их буде стид!

Q *И током акција спасавања људи из мајских поплава и сметова у Декешићу било је извесних одступања од процеса. Сада када се поставља питање одговорности због процедуралних разлога, не можемо а да не питамо да ли је нарушавање процедура сасило толике животи прошле године?*

– Спасила их је храбра Војска Србије! Прошлог маја нико се није усудио да јавно критикује војну организацију која је на једно око зажмурила када су Мехић и остали наши храбри пилоти са својим искусним посадама провлачили хеликоптере кроз иглене уши спасавајући људе из поплавених подручја! У то време није било популарно указивати на чињеницу да наши пилоти и специјалци у хеликоптере стављају и више од прописаног броја људи који беже пред набујалом водом. Слично је било и када су сметови паралисали део Војводине и када су наши пилоти летели на ивици живота и смрти због кошаве која их је тукла. Тада се војска могла позвати на лоше метеоролошке услове и обуставити спасавање. Војска то није учинила. Спасавала је!

Q *Како чините медијске најисе у којима се траже одставке? Како гледате на најаве људи који су некада били у систему одбране?*

– Када читате неистине које објављују поједини медији, посебно „Блиц“, о томе какво је стање у Војсци Србије, не можете а да се не запитате како то да таква војска држи Копнену зону безбедности, иде у десет мировних мисија широм света, изводи вежбе, брани Србију од поплава, спасава људе из завејаних колона, на крају, да и даље лети...? А истина је једна и она гласи: стање у Војсци Србије је стабилно. Неколико дана пре нашег Ми-17 пао је хеликоптер америчке војске, током обуке. Такве се несреће, нажалост, догађају свим војскама на свету. То није медијски спектакл, него туга, војничка и људска. Што се тиче оних који су нас волели до овог догађаја, а сада су нас замрзели, ти и не треба да нас воле. Негде су били лицемерни.

Q *Има ли сукоба између Вас и министра одбране?*

– Нема сукоба! Министар Гашић и ја смо у коректним односима и сарађујемо по свим питањима.

Q *Коментатор листа „Политика“ Љубодраг Стојадиновић у свом тексту с почетка месеца случај пада хеликоптера у Сурчину квалификује као парадигму стања у Војсци која је, како пише, „више од 20 година на маргини друштва“ ће да „власти користе војску као сигурни адућ и стварању игличне слике о себи“. Мислите ли да има основа таквим ставовима?*

– Делимично. С једне стране, војни позив и војничке традиције у Србији никада нису били маргинализовани. Наши су грађани увек имали поштовање према њима и део тог поштовања сигурно се преносио и на политичке лидере који су у једном периоду своје каријере били на челу система одбране.

С друге стране, војска је једно време схватана као институција савезне државе, док је јача власт, са већим финансијским ресурсима, била на нивоу република, па није било већих улагања у војску, пре свега у набавку скупих, али с безбедносног аспекта моћних и исплативих борбених система. Пропуштено је и време од демократских промена до почетка светске економске кризе, посебно период од 2002. до 2010. године, када су се могла издвојити новчана средства за модернизацију технике којом војска располаже. У том смислу, да, војска је била на маргини.

Мислим да је сада ситуација другачија, иако су до сада, због тешких економских прилика, већа улагања изостала. Сада је државни врх одлично упознат с правим стањем у Војсци, са потребама наше војске, предлозима и визијама за будућност – најновији показатељи предочени су на анализи оперативних и функционалних способности Војске Србије за 2014. годину, у којој су учествовали председник Републике и министар одбране – и држава нас разуме. То је најбоље изразио председник Николић, који је рекао да ће, као врховни командант, заједно са Владом увек помоћи Војсци да оствари своје циљеве.

Има ли наде да се у околностима када држава штеди на свему, набаве неки сложенији борбени системи? Неки сматрају да је набавка хеликоптера за Службу трагања и спасавања приоритет. И премијер је приликом Ускршње просјете аеродрому Бањајница најавио улагања у РВ и ПВО.

– Војска Србије кроз своје дугорочне, средњорочне и годишње планове исказује тежиште у опремању и набавља нову опрему. Опремање је, наравно, потпуно зависно од новца које Министарство одбране и Војска Србије добију за ту намену. Улажемо велики напор да се ситуација у погледу опремања побољша. Помака има, а приоритети у опремању су дефинисани поделом снага по намени. То значи да су снаге за хитно и брзо реаговање у првом реду приоритета.

Ове године очекујемо нову извиђачку опрему, оптоелектронска сред-

ства, опрему за ваздушно осматрање и јављање, летачку и падобранску опрему, као и увођење у оперативну употребу прототипа самоходног вишецевног лансера ракета „морава“. Такође, очекујемо да средином године у нашу опитну јединицу стигне и „лазар“. Жеља Министарства одбране и Војске Србије је да се путем опремања јединица истовремено јачају оперативне способности војске и да се усполи домаћа памет и индустрија.

Војска Србије има програмска документа за опремање и развој службе трагања и спасавања, као и за опремање Војске Србије вишенаменским борбеним хеликоптером. Опремање савременим вишенаменским ваздухопловима, ПВО системима и радарима, важно је и неопходно, али захтева и огромна финансијска средства. Са новцем који је Војска Србије добила ове године наставићемо са модернизацијом радара и авиона Г-4 и Т-70. У погледу опремања резер-

вним деловима за ловачку авијацију и хеликоптерима, као и развоја и перспективе српског војног ваздухопловства, охрабрује одлучност председника Владе да се и ово питање реши.

Шта ће се конкретно применити у односу Војске Србије и НАТО-а после потписивања Индивидуалног акционог плана партнерства?

– У питању је наставак и унапређење сарадње са Северноатлантском алијансом, у оквиру Партнерства за мир. Неки су помислили да је потписивање овог документа скоро исто што и улазак Србије у НАТО. То није тачно. Србија није ни за корак ближе ни даље од чланства у Северноатлантској алијанси. Сетите се времена када је Србија постала чланица Партнерства за мир, 2006. године, и тада је било оних који су мислили да улазимо у НАТО.

Учешћем у активностима Индивидуалног акционог плана партнер-

ства Војска Србије ће даље развијати широки спектар својих способности. Посебне користи за Републику Србију очекујемо од унапређења практичне сарадње у супротстављању новим изазовима безбедности, изградњом способности за супротстављање тероризму, сајбер угрожавању, илегалним миграцијама и побољшању енергетске безбедности. Унапређиваће се интероперабилност са циљем даљег јачања наше способности за учешће у операцијама под мандатом УН и ЕУ, као и способности за извршавање задатака из треће мисије.

Q *Куда води све снажнија иницијатива привремених власти у Приштини за формирање „Војске Косова“?*

– Најаве о формирању тзв. војске Косова представљају наставак покушаја да се од покрајине која је једнострано прогласила независност створи држава, са свим институцијама које би заокружиле ту и такву државност. То за Србију, која покушава да реши проблем у политичким оквирима, није новост, мада чини ситуацију сложенијом. Ми се томе снажно противимо.

Q *Сем подручја Косова и Метохије, које следи за регион са кога се могу очекивати одређени безбедносни изазови, шта још у контексту безбедносног изазова или прешње привлачи Вашу пажњу у нашој земљи, али и региону?*

– Република Србија у овом тренутку није војно угрожена. Међутим, на простору Балкана постоје безбедносни изазови, ризици и претње, с којима се и наша земља суочава, а сукоби у Украјини и у Сирији и Ираку свакако утичу на безбедност и у нашем региону.

Етнички и религијски екстремизам, великоалбанске аспирације, међународна мрежа организованог криминала и илегалне миграције људи мотивисане економским, политичким и безбедносним проблемима највећи су изазови безбедности, а

одређени ризик по безбедност у региону представља и учешће грађана балканских држава у актуелним оружаним сукобима које сам помену и који нису толико далеко од нас. У порасту су и безбедносне претње у сајбер простору. То је претња која већ сада има велики утицај на све аспекте безбедности, а временом ће се тај утицај само повећавати.

Q *Животињи стандард, односно примана припадника Војске били су теме расправа које су покренули неки медији, а укључили се и представници синдикалних организација у систему одбране. Какав је Ваш став према том питању, као и позицији синдиката, нечега што досадашња војна организација не познаје?*

– Наравно да не могу бити задовољан платама, посебно када имате у виду да припадници војске обављају одговорне дужности, често повезане са ризиком, да рукују скупим борбеним средствима, да обављају специјализоване послове које не могу радити ван војске, као и да су им суспендована одређена Уставом загарантована права. Све ово се мора узети у обзир приликом вредновања рада људи који су свој живот посветили војсци и држави. Нормално је да војска дели судбину грађана и државе. У садашњој економској ситуацији Србија не може да да више својој војсци. Када економске прилике у Србији буду боље, када уроде плодом напори које чини Влада Републике Србије, сигурно ће и стандард припадника Војске Србије бити већи. Сада се од свих нас, од друштва, очекује да радимо савесно и часно, и уз одрицање, да бисмо створили реалну основу да нам касније буде боље.

Синдикати јесу за војну средину новост и лично сматрам да је добро да припадници Војске Србије имају могућност синдикалног организовања. Као што сам рекао, у односу на друге грађане Републике Србије припадници војске ускраћени су за нека права. Немају право на штрајк, пасивно бирачко право, не

могу бити чланови политичких странака, не могу обављати друге послове без изричитог одобрења надлежног старешине. Таква је војна служба, она не иде под руку са политичким ангажовањем или приватним бизнисом јер захтева целог човека. Законодавац је препознао да се синдикално организовање може применити на војску и то је дозволио. Важно је, ипак, да представници синдиката ни у једном тренутку не забораве да су прво војници, па тек онда „синдикалци“.

Q *Како коментаришете резултате истраживања агенције „Ојен сорс“ да више од 65*

младих између 20 и 29 година подржава поновно увођење обавезног служења војног рока? Да ли ово сазнање на извесан начин коригује став Генералштаба о пошћуној професионализацији као једном од темељних принципа реформи из претходних година?

– Војсци Србије наређења не пишу истраживања и Генералштаб не формира стручно мишљење на основу јавног мњења. Војска Србије остаје професионална, са могућношћу да грађани који то желе служе војни рок под оружјем, на принципу доброволности. Тачно је да држава

може поново да уведе обавезно служење војног рока уколико за то буду постојали разлози, то јест ако Србија буде на одређени начин угрожена, стручне процене покажу да је обавезно служење војног рока решење или део решења такве ситуације и држава донесе ту одлуку.

О Шта бисте поручили припадницима Војске, а шта грађанима Србије у сусрет 23. априлу?

– Припадницима Војске Србије поручујем – главу горе! Животе сте посветили часној професији и узвишеном циљу и будите поносни на то. Оно што је Војска Србије данас није

резултат само нашег рада, него и бројних генерација часних официра, подофицира и војника који су у српску војску уложили крв и зној. Зато од вас тражим и очекујем да радимо тако да генерације које долазе буду поносне на наша дела и војску коју ћемо им оставити да је даље јачају и граде.

Грађанима Србије поручујем да у Војсци Србије раде честити, поштени и вредни људи у чијем је систему вредности Србија на првом месту. Позивам грађане да заједно са нама прославе Дан Војске Србије – 23. април, и велики јубилеј – два века од почетка Другог српског устанка. ■

Александар ПЕТРОВИЋ